

Samenvatting Concept RES regio Drenthe

Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Klimaatakkoord; de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). In Nederland gaan we met elkaar de CO₂-uitstoot sterk verminderen; in 2030 met bijna de helft ten opzichte van 1990.

RES-regio Drenthe

In dit concept voor de Regionale Energie Strategie (RES) kijken we als RES-regio Drenthe met elkaar richting 2030. De RES-regio Drenthe bestaat uit de twaalf Drentse gemeenten, vier waterschappen en provincie Drenthe. Maatschappelijke organisaties, netbeheerders en bedrijfsleven sloten zich aan bij de RES-regio Drenthe. Ook de stem van jongeren is daarin gewaarborgd.

Concept RES

Deze Concept RES regio Drenthe gaat in op vragen zoals:
hoe betrekken we inwoners aan de voorkant bij energieprojecten?

- wat verwacht elke afzonderlijke gemeente bij te dragen?
- wat zijn de ambities, de mogelijkheden en keuzes wat betreft de opwekking van zonne- en windenergie?
- welke principes hanteren we bij zorgvuldig ruimtegebruik?
- hoe kan dat allemaal op tijd worden aangesloten op het elektriciteitsnet?
- welke warmtebronnen kunnen we inzetten om gebouwen van het aardgas af te helpen?

RES 1.0

Deze Concept RES vormt de basis voor de RES 1.0 van regio Drenthe. De RES 1.0 leveren we als RES-regio Drenthe 1 maart 2021 op. Daarvoor stellen de gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Besturen van de waterschappen deze vast.

Maatschappelijke betrokkenheid

Maatschappelijke betrokkenheid is een voorwaarde om de energietransitie vorm te geven. Inwoners dienen vanaf het begin te worden betrokken bij energieprojecten. Als RES-regio Drenthe vinden we het belangrijk dat de energietransitie onze inwoners niet overkomt. Inwoners moeten een stem krijgen en zelf de regie hebben of meedoen met een lokale energicoöperatie.

Lokaal eigendom

Lokaal eigendom draagt bij aan bredere maatschappelijke betrokkenheid en acceptatie voor hernieuwbare energieprojecten doordat de financiële opbrengsten van deze projecten (deels) ten goede komen aan de directe omgeving. Om naast de lasten ook de lusten lokaal in te brengen, streeft de RES-regio Drenthe naar 50% lokaal eigendom, wat strookt met het landelijke Klimaatakkoord.

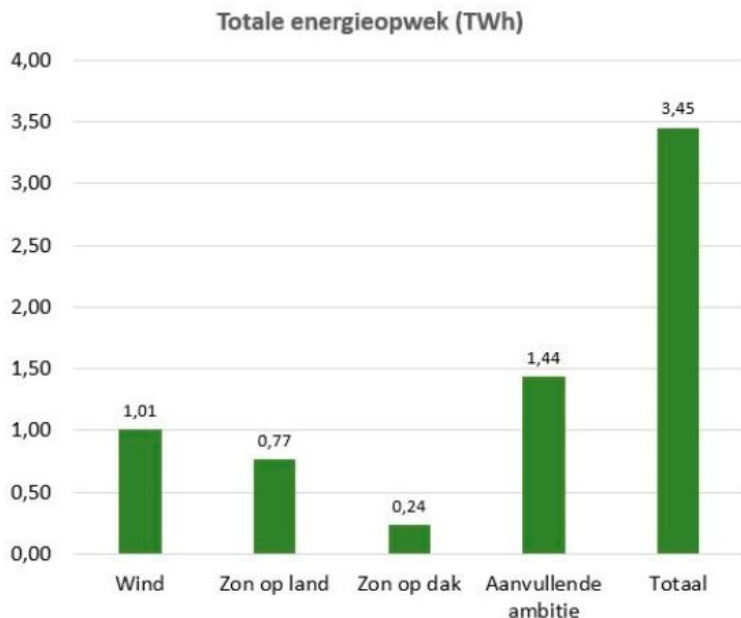
Om ervoor te zorgen dat niet iedere gemeente het wiel opnieuw hoeft uit te vinden, werken we in de aanloop naar de RES 1.0 aan een regionale aanpak lokaal eigendom. Daarbij werken we verschillende modellen uit voor de waarborging van lokaal eigendom in gemeentelijk beleid.

Elektriciteit

In het Klimaatakkoord is afgesproken om in 2030 op land 35 TeraWattuur (TWh) elektriciteit op te wekken uit windenergie en grootschalige zonne-energie. Ter vergelijking: zo'n 10 miljoen huishoudens verbruiken op dit moment jaarlijks ongeveer 35 TWh. Dat zijn meer huishoudens dan er nu zijn in Nederland. In de nabije toekomst is echter meer elektriciteit nodig voor onder meer mobiliteit en het verwarmen van gebouwen.

Tegen die achtergrond stelde elke gemeente in de RES-regio Drenthe een ambitie vast. In de Concept RES regio Drenthe komen die ambities samen. Bovenop wat er in de RES-regio Drenthe al is gerealiseerd en in de pijplijn zit, komt er zo'n 42% aanvullende ambitie bij. Het streven is deze ambitie voor zeker de helft in te vullen met grootschalige zon op dak. Zo kunnen bedrijfspanden worden volgelegd met zonnepanelen. De ambities krijgen verder vorm in samspraak met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners richting de RES 1.0. Elke gemeente pakt dit zelf op.

Met de ambities van de gemeenten levert RES-regio Drenthe een belangrijke bijdrage aan de Nederlandse opgave, namelijk ten minste 3,45 TWh. Dat is ongeveer 10% van de Nederlandse opgave tot 2030 en bijna 25% van het huidige totale energieverbruik in de RES-regio Drenthe. Met de bijdrage van 3,45 TWh vermijdt de RES-regio Drenthe 2,0 Megaton CO₂-emissie van in totaal 20,2 Megaton (35 TWh).

Totale energieopwek RES-regio Drenthe december 2019

Bron: Datahuis provincie Drenthe

Warmte

In de RES-regio Drenthe verbruiken we jaarlijks 14,3 TWh aan energie. De helft hiervan wordt op dit moment gebruikt voor het verwarmen van gebouwen met aardgas. 2,7 TWh komt voor rekening van elektriciteit en 4,4 TWh is aan mobiliteit toe te schrijven.

Er moet veel gebeuren om de warmtevraag in de nabije toekomst in te vullen met duurzame energie. Ten eerste moet duurzame energie ergens vandaan komen. Ten tweede moeten veel gebouwen technisch worden aangepast aan de nieuwe warmtebron. Ten derde is het van groot belang dat de warmtevraag zelf aanzienlijk vermindert door gebouwen beter te isoleren.

In deze Concept RES regio Drenthe is de warmtevraag geïnventariseerd en zijn de beschikbare, regionale warmtebronnen in kaart gebracht. Denk aan geothermie (warmtebronnen die kilometers diep zijn), aquathermie (oppervlaktewater, riool- en afvalwater), bodemenergie, restwarmte (bijvoorbeeld vanuit de industrie) en biomassa (houtsnippen, groenafval).

Richting RES 1.0 is nader onderzoek noodzakelijk. Zo dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

- kan men de beschikbare warmtebronnen daadwerkelijk benutten?
- welke infrastructuur is hiervoor nodig?
- kan de huidige aardgasinfrastructuur daarbij nog een rol spelen?

Deze analyses helpen gemeenten goede keuzes te kunnen maken bij het opstellen van de gemeentelijke Transitievisie Warmte en de onderlinge verdeling van de warmte van bovenregionale restwarmtebronnen.

Zorgvuldig ruimtegebruik

De ontwikkeling van grootschalige opwek leidt zeker tot verandering van het Drentse landschap. Daarbij dienen we rekening te houden met allerlei aspecten. In de Concept RES regio Drenthe hanteren we daarom de volgende principes:

- zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik;
- combineren van opgaven (natuur/biodiversiteit, water, landbouw, recreatie, dorps- en stadsontwikkelingen,
- herstructurering bedrijventerreinen);
- vraag en aanbod dicht bij elkaar;
- aansluiten bij gebied-specifieke kenmerken.

We hebben nog veel vragen te beantwoorden en pakken deze op richting RES 1.0 en verder. Vragen zijn onder meer:

- is het verstandig om ruimte exclusief toe te (blijven) delen aan bijvoorbeeld energieopwekking?
- moeten we meervoudig ruimtegebruik gaan faciliteren of verplicht stellen?
- hoe doen we dat dan?
- welke leidende principes moeten we daarbij verder hanteren?
- hoe verhouden ruimtelijke voorwaarden zich tot investeringsvoorwaarden vanuit de markt of de omgeving?
- wanneer is de energieopgave leidend of volgend als het gaat om optimaal ruimtegebruik?

Lokale ervaringen zetten we om naar regionaal gedeelde inzichten en uitgangspunten. Met nieuwe projecten bouwen we op die manier voort op ervaringen en inzichten die elders of eerder zijn opgedaan.

Energie-infrastructuur

De impact van de bijdrage van de RES-regio Drenthe op de energie-infrastructuur is doorgerekend door Enexis en RENDO. Met de doorrekening geven de netbeheerders een indicatie van de netimpact op:

- de tijd die het kost om uitbreidingen van het netwerk te realiseren;
- de ruimtelijke inpassing die nodig is voor nieuwe infrastructuur;
- de maatschappelijke kosten die worden gemaakt om eventuele knelpunten op te lossen.

De doorrekening van Enexis en RENDO gaat in op het Middenspanning Transport (MS-T). In deze doorrekening geven Enexis en RENDO aan dat er op weg naar 2030 stevig moet worden geïnvesteerd in nieuwe Hoog Spanningen Midden Spanning-stations (HS/MS-stations) en de uitbreiding van bestaande stations. In bijlage 14 is het doorrekeningsrapport opgenomen. TenneT rekent de impact op het hoogspanningsnet door. Deze laatstgenoemde doorrekening komt voor de RES-regio Drenthe in een later stadium.

Aandachtspunten en randvoorwaarden

In deze Concept RES zijn aandachtspunten en randvoorwaarden geformuleerd voor het realiseren van de bijdrage vanuit de RES-regio Drenthe. Deze zijn een essentieel onderdeel van een reële en realiseerbare bijdrage. Er zijn problemen die dienen te worden opgelost voor het realiseren van de bijdrage. De RES-regio Drenthe stelt voor dat de Rijksoverheid maximaal faciliteert en stimuleert. In de diverse hoofdstukken zijn de aandachtspunten en randvoorwaarden verder ingevuld.